

De la stînga : Draga Olteanu (Veturia), Catița Ispas (Livia), Irina Răchițeanu-Șirianu (Mama), Victor Rebengiuc (Aurel), Victor Moldovan (Elizeu), Mihai Fotino (Platon), Valeria Seciu (Gilda), Alexandru Drăgan (Ion)

Teatrul Național „I. L. Caragiale”

„PISICA ÎN NOAPTEA ANULUI NOU”

de
D. R. Popescu

În versiunea Naționalului bucareștean asistăm la o desfășurare spectaculoasă, ritmată și plină de colorit, la „hora” nebunească, a unor destine angrenate într-un grotesc joc al degingoladei morale. Pilonii acestei reprezentări sînt actorii antrenati într-o demonstrație de „forță” și prim-plan, în care predomină compoziția, tușa de culoare, accentul solistic. Regizorul Horea Popescu a ales pentru această dificilă partitură literar-dramatică o tonalitate viguroasă, de joc dinamic, accente tonice, marcate însă fără nici o surdină, într-o alternanță totuși pînă la urmă mediocră, de comic și tragic, burlesc și melancolic. În cadrul scenografic destul de impersonal, semnat de Elena Pătrășcanu-Veakis, dar util unei desfășurări secționată a acțiunii.

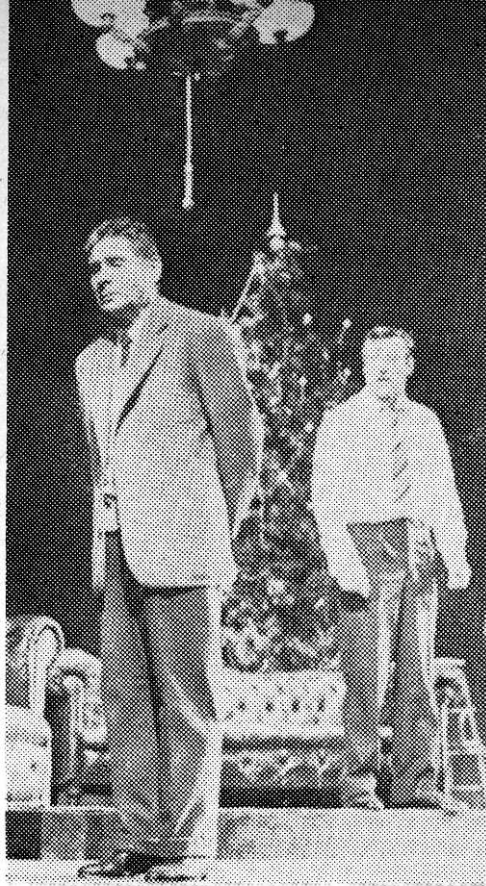
diversitatea unor spații de joc precis demarcate, mișcarea protagoniștilor e dirijată regizoral într-o plantație cu rigori geometrice, dar prin aceasta devine implicit mecanică, simplificatoare. Demarcația planului metaforic, „intrarea în coșmar”, se obține de la bun început printr-o imperceptibilă schimbare de lumină, printr-o aburită gestică actoricească, dar repede părăsită pentru un joc neted, realist, în care, precum spuneam, predomină recitalul actoricesc. Ca un memento, stăruie în scenă creația austeră a Irinei Răchițeanu-Șirianu (Mama), care concentrează într-o relevantă prezență pasivă, într-o oboseală subtil marcată, firele dramei și le răsucește cu o tensionată trăire lăuntrică. Relația dintre această Penelopă a zilelor noastre și sărmanul ei Ulise (Golea Răutu — Tatăl), este conținută într-un dramatism fără cuvinte și cu atît mai pregnant; scena despărțirii din final se remarcă prin subtextul iradiat cu pasiune de protagoniști, care se fereșc aici de orice tentație a melodramei.

Punctul de rezistență al spectacolului rămîne, însă, Victor Rebengiuc într-una din cele mai remarcabile creații din carieră. Maturizat, cu desăvîrșire stăpîna pe un variat și suplul registru de joc, Rebengiuc construiește, dincolo de tiparul „negativ” al personajului, un caracter viu, o natură complexă, un om profund marcat de destin, victimă a unor împrejurări ce l-au transformat în opresor. Fascinant în personajul creat de Rebengiuc este adevărul lui lăuntric, ceea ce dă, de altfel, substanță tragică dramei. Aurel este sincer, neferit, cu adevărat singur, în dificil și continuu proces de adaptare, dezgustat de sine și de compromisul întregii sale vieți, dar, în același timp, prins fără ieșire în cap-

Teatrul de Stat
din Tg. Mureș
— Secția maghiară —

„ÎNAINTE DE POTOP”

de
Nagy István

Colea Răutu (Tatăl) și Victor Rebengiuc
(Aurel)

resc în logica acestui „străin”, de factură camusiană. În jurul său, la diapazoane diferite, vibrează Alexandru Drăgan (Victor), actor de la care ne-am fi așteptat la o compoziție mai nuanțată, mai sensibilă; Valeria Seciu (Gilda) cu un moment autentic în scena „copilului”, în rest și ea debitoare rolului; Traian Stănescu — o compoziție precisă, tăioasă ca un bisturiu, lucrată cu mult profesionalism. În rolul lui Elizeu, Victor Moldovan a conturat un portret veridic, în linii onctuoase și gesturi moi, dezgustătoare, în timp ce Mihai Fotino, derutat de personaj, îl lasă în continuare în derută și în fața spectatorilor. Duo de coloratură, pe care reprezentarea pedalează excesiv, și uneori în tonuri stridente, Draga Olteanu și Ileana Stana Ionescu formează un cuplu bizar, pitoresc și simetric antagonic; cuplul în care cea dintâi excelează prin surprinzătoare acute tragice, iar cea de a doua surprinde prin capacitatea de a nuanța în compoziția excentrică.

Scrisă în 1936, jucată un an mai târziu, dar scoasă repede de pe afișul Teatrului Maghiar din Clujul antebelic, piesa *Înainte de potop* a intrat, de atunci, într-o lungă uitare. Punând-o din nou în scenă, echipa maghiară de la Tg. Mureș demonstrează că de fapt uitarea a fost neîndreptățită. Dincolo de virtuțile literare și de unele amănunte cu caracter autobiografic, piesa de debut a lui Nagy István, cunoscutul prozator de azi, marchează prin problematica ei o epocă, și dobîndește prin atitudinea ei protestatară, valoare de document. Subintitulată modest „Scene de viață”, *Înainte de potop* — reține ecoul frământărilor sociale din anii critici din preajma războiului. Viața familiei Havadi cu suferințele ei mari și mici, descompunerea ei morală și materială, procesul ei de dezumanizare și prăbușirea ei oglindesc efectul moral al acutelor contradicții sociale din perioada dezastrelor legate de marea criză economică și a perspectivei marelui măcel mondial. Acțiunile odioase ale capului familiei, Lajos Havadi, încercarea sa disperată de a „supraviețui”, de a-și depăși condiția de declasare în care a alunecat, prin compromisuri, prin delațiuni și crimă (angajându-se ca spărgător de grevă, vinzînd agenților Siguranței pe propriul său cumnat, comunistul Sandor) reflectă procesul de degenerare a unei anumite categorii din lumea burgheză a vremii, încăpățînată să se mențină, în ciuda declasării, în temeiul legilor junglei capitaliste. Prin intermediul unor multiple detalii de viață, scriitorul încadrează piesa în acea literatură europeană, care surprinde criza burgheziei interbelice. În contextul acțiunii, Nagy István folosește accente puternice protestatare, sugerînd climatul de prigoană de atunci împotriva luptătorilor comuniști și pentru prima oară în literatura noastră dramatică aduce în scenă un personaj și atitudine comuniste.

Mira Iosif

www.cinema.ro Caracterul ușor melodramatic al întâmplărilor și unele înclinări naturaliste în dezvoltarea